

Svar på skriftligt spörsmål SSS 522/2022 rd

Svar på skriftligt spörsmål om de ensamboendes utkomst

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 522/2022 rd undertecknat av riksdagsledamot Leena Meri /saf:

Vilka åtgärder vidtar eller har regeringen redan vidtagit för att stödja ensamboende i energikrisen och

ämnar regeringen ändra hushållsavdraget så att det beviljas hushållsspecifikt, så att ensamboende kan göra ett proportionellt större avdrag än andra hushåll?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

I samband med budgetförhandlingen drog regeringen upp riktlinjer för åtgärder som syftar till att kompensera hushållen för en oskälighöjning av elpriset. Enligt regeringens riktlinjer sänks till exempel mervärdesskattesatsen för elenergi från 24 procent till 10 procent för december–april. Dessutom införs bland annat ett tillfälligt hushållsavdrag som beviljas på basis av elenergiräkningar och ett tidsbegränsat elstöd.

Regeringens proposition om temporär sänkning av mervärdesskatten behandlas för närvarande i riksdagen (RP 194/2022 rd). Dessutom har regeringen redan överlämnat en proposition till riksdagen med förslag till temporär ändring av inkomstskattelagen (RP 204/2022 rd). Propositionen innehåller ett förslag till tillfälligt hushållsavdrag som beviljas på basis av elenergiräkningar. Utöver skatteavdraget bereds ett tidsbundet elstöd för de hushåll som inte kan utnyttja skatteavdraget fullt ut. Ovan nämnda stöd riktas till hushållen enligt den elenergi som förbrukas och det pris som betalats för den och inte till exempel enligt hushållets storlek. Till exempel hushållsavdrag som beviljas på basis av elenergiräkningar är ett personligt avdrag, men gränserna för den andel av elräkningarna för stadigvarande bostäder som berättigar till hushållsavdrag är specifika för varje eldriftsställe. Således bestäms avdragets belopp separat för varje bostad, varvid ensamboende kan få ett lika stort avdrag som de hushåll där det bor flera personer. Om flera personer bor i hushållet kan de fördela de avdragsgilla kostnaderna i förhållande till de belopp de betalat. Gränserna kan fastställas separat för varje eldriftsställe, eftersom det endast är fråga om en kostnad som hänförs till en stadigvarande bostad.

Allmänt taget utgår vårt inkomstskattesystem från att beskattningsenheten är en individ och inte ett hushåll. Man övergick från sambeskattnings av makar till separat beskattning på 1970-talet. Motiveringarna var jämställdhetsaspekter och sysselsättningsrelaterade orsaker. Även efter övergången till separat beskattning innehåller inkomstbeskattningen drag av sambeskattnings. Detta syns bland annat som en möjlighet att överföra vissa avdrag till den andra maken, om de egna inkomsterna inte räcker till för avdraget. Huvudregeln är dock tydligt individuell beskattning.

Hushållsavdraget togs i bruk i slutet av 1990-talet. I början av försöket beviljades hushållsavdrag endast till den ena av makarna, varvid ensamboende hade samma ställning i fråga om avdraget som par. Avdragets bestämningsgrund ansågs dock vara problematisk med tanke på inkomstskattesystemets grundprinciper, så även i fråga om hushållsavdraget beslöt man slutligen på en inriktning på individer på samma sätt som i fråga om andra avdrag. En inriktning på hushåll skulle också vara mycket problematisk med tanke på skattekontrollen. Skatteförvaltningen har ingen information om personer som bor i samma hushåll och det är inte möjligt att samla in och hantera sådan information om hushållets sammansättning med Skatteförvaltningens nuvarande resurser. Detta försvåras också av att man kan få avdrag för flera olika arbetsprestationer och för arbete som utförs i en fritidsbostad utöver den stadigvarande bostaden. Att allokeras alla dessa så att avdraget som helhet beviljas enligt hushåll är mycket problematiskt med tanke på verkställandet av beskattningen. Hushållsavdraget med sina många utredningsbehov hör redan nu till de mest sysselsättande avdragen i personbeskattningen och det finns åtminstone ingen orsak att komplicera till det. Utöver hushållsavdraget som beviljas på basis av elenergiräkningar är inga andra ändringar i hushållsavdraget anhängiga.

Helsingfors 2.11.2022

Finansminister Annika Saarikko